Wymagania edukacyjne z geografii (klasy V–VIII)

Geografia – wymagania edukacyjne, klasa V

Obszar wymagań	1	2	3	4	5	6
Mapa Polski i praca z danymi geograficznymi	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje podstawowe elementy legendy (linie, znaki punktowe, barwy hipsometryczne); wskazuje kierunki główne na mapie; odczytuje proste informacje.	Stosuje legendę do odnajdywania obiektów (miasta, rzeki, parki narodowe); podaje przykłady map (ogólnogeograficzna, turystyczna, krajobrazowa).	Używa skali liniowej i liczbowej do oszacowania odległości między obiektami; porównuje skale małe i duże; rozróżnia podstawowe znaki topograficzne.	Oblicza odległości i powierzchnie na mapie Polski w różnych skalach; interpretuje treść map tematycznych (np. gęstość zaludnienia, ukształtowanie).	Łączy informacje z wielu źródeł (mapa drukowana i cyfrowa, zdjęcia lotnicze/satelitarne); wyjaśnia, jak skala i generalizacja wpływają na treść mapy.
Krajobrazy Polski	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje na ilustracjach podstawowe typy krajobrazów Polski (wysokogórski, wyżynny, nizinny, pojezierny, nadmorski,	Wskazuje położenie na mapie i wymienia cechy: Tatry (wysokogórski), Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (wyżynny), Nizina	Opisuje cechy: Pojezierze Mazurskie (pojezierny), Pobrzeże Słowińskie (nadmorski), Warszawa (wielkomiejski), Wyżyna Śląska	Porównuje krajobrazy pod względem rzeźby, wód, form pokrycia terenu i elementów kulturowych; wskazuje wpływ	Ocena zmian krajobrazu (pozytywnych i negatywnych) oraz propozycje działań poprawiających ład przestrzenny w

		wielkomiejski, miejsko-przemysłowy, rolniczy).	Mazowiecka (nizinny).	(miejsko-przemysłowy), Wyżyna Lubelska (rolniczy).	działalności człowieka.	najbliższym otoczeniu.
Lądy i oceany na Ziemi	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje na globusie/mapie: bieguny, równik, południk 0° i 180°, półkule; wymienia kontynenty i oceany.	Lokalizuje kontynenty i oceany względem równika i południka zerowego; wskazuje zwrotniki i koła podbiegunowe.	Wskazuje wielkie formy ukształtowania (góry, wyżyny, niziny) i akweny na trasach pierwszych wypraw geograficznych; omawia ich znaczenie.	Wyjaśnia pojęcia: archipelag, półwysep, zatoka; opisuje wybrane trasy żeglugi dawnych odkrywców w kontekście ukształtowania i prądów morskich.	Porównuje środowiska kontynentów (w skrócie) i wnioskuje o wpływie położenia geograficznego na klimat i życie ludzi.
Krajobrazy świata	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje typy krajobrazów: wilgotny las równikowy, sawanna, pustynia gorąca i lodowa, tajga, tundra, krajobraz śródziemnomorski, step, las strefy umiarkowanej, Himalaje.	Wskazuje na mapie zasięg wybranych krajobrazów; kojarzy je z pasami klimatycznymi.	Opisuje cechy klimatu (temp./opady) na podstawie prostych klimatogramów i map; wskazuje wybrane rośliny i zwierzęta.	Porównuje krajobrazy (np. sawanna vs. tajga) pod kątem klimatu, gleb i działalności człowieka; wyjaśnia pojęcia strefowości i piętrowości.	Wskazuje współzależności między warunkami przyrodniczymi a sposobami gospodarowania i budownictwem w różnych strefach.

Samokształcenie i postawy	Nie spełnia wymagań.	Przejawia minimalne zaangażowanie w pracę nad przedmiotem.	Uczestniczy w zajęciach i wykonuje podstawowe zadania z pomocą; dba o mapy/atlasy i sprzęt.	Systematycznie korzysta z atlasu i wiarygodnych źródeł; dokumentuje proste obserwacje terenowe.	Współpracuje w grupie, komunikuje wnioski; stosuje zasady bezpieczeństwa podczas wyjść terenowych.	Wykazuje wrażliwość na ład przestrzenny i środowisko; podejmuje drobne działania proekologiczne lokalnie.

Geografia – wymagania edukacyjne, klasa VI

Obszar wymagań	1	2	3	4	5	6
Ruchy Ziemi i ich następstwa	Nie spełnia wymagań.	Wymienia podstawowe pojęcia bez ich rozumienia.	Opisuje w skrócie ruch obrotowy i obiegowy; wskazuje kierunek wędrówki Słońca na niebie.	Wyjaśnia następstwa ruchu obrotowego (dzień i noc, doba słoneczna, strefy czasowe) i obiegowego (pory roku).	Demonstruje na modelu/globusie: kierunek ruchu, południe słoneczne, zjawisko górowania; porównuje oświetlenie Ziemi w dniach równonocy i przesileń.	Łączy ruchy Ziemi z rozkładem temperatury/opadów (w ogólnym zarysie) i długością dnia; interpretuje proste dane obserwacyjne.
Współrzędne geograficzne	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje pojęcia szerokości i długości bez	Odczytuje współrzędne wybranych punktów na	Na podstawie współrzędnych lokalizuje punkt na mapach w	Wyznacza w terenie współrzędne (mapa/GPS); wyjaśnia	Rozwiązuje zadania z lokalizacją i różnicą czasu, uwzględniając

		umiejętności ich użycia.	globusie/mapie o dużej skali.	różnych skalach; wskazuje skrajne punkty Polski i Europy.	rozciągłość południkową/równoleżnikową i jej konsekwencje (czas, klimat).	siatkę kartograficzną i skale map.
Geografia Europy	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje Europę na mapie świata.	Charakteryzuje położenie, granice i linię brzegową Europy; rozpoznaje podstawowe jednostki ukształtowania.	Wskazuje państwa Europy, wybrane stolice i wielkie metropolie; opisuje rolę UE na poziomie ogólnym.	Przedstawia zróżnicowanie klimatyczne i czynniki je kształtujące; łączy położenie z działalnością wulkaniczną/trzęsieniami (Islandia).	Analizuje rozmieszczenie ludności, starzenie się społeczeństw, migracje; porównuje Londyn i Paryż pod wybranymi względami.
Sąsiedzi Polski	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje państwa sąsiadujące z Polską na mapie.	Opisuje przemiany przemysłu w Niemczech na przykładzie NRW w bardzo ogólnym ujęciu.	Przedstawia walory przyrodnicze i kulturowe Litwy i Białorusi; atrakcje Czech i Słowacji.	Wyjaśnia główne problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy w ujęciu szkolnym; wskazuje zróżnicowanie przyrodnicze Rosji.	Charakteryzuje relacje Polski z sąsiadami oraz potrzebę dobrych stosunków; podaje aktualne przykłady współpracy (w skali szkolnej, bez politycznych ocen).
Samokształcenie i postawy	Nie spełnia wymagań.	Minimalne zaangażowanie w	Korzysta z podanych źródeł i materiałów;	Samodzielnie wyszukuje dane (atlas, rocznik	Współpracuje, pełni proste role w zespole;	Krytycznie ocenia wiarygodność

		samodzielną naukę.	przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas prostych doświadczeń.	statystyczny online/szkolny); stosuje etykę korzystania ze źródeł.	planuje i dokumentuje proste zadania terenowe.	informacji geograficznej; prezentuje wyniki w uporządkowanej formie.

Geografia – wymagania edukacyjne, klasa VII

Obszar wymagań	1	2	3	4	5	6
Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy	Nie spełnia wymagań.	Wymienia 2–3 fakty o położeniu Polski (np. sąsiedzi, dostęp do Bałtyku) i poprawnie wskazuje Polskę na mapie politycznej Europy.	Określa położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski; wskazuje granice, w tym morskie wody wewnętrzne; województwa i stolice.	Wyjaśnia wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę; wymienia czynniki kształtujące klimat Polski; odczytuje elementy klimatu i długość okresu wegetacyjnego.	Charakteryzuje cechy Morza Bałtyckiego i przyczyny degradacji; opisuje Wisłę i Odrę (systemy rzeczne); rozpoznaje typy gleb, rozmieszczenie i przydatność rolniczą; typy lasów.	Wskazuje parki narodowe i przykłady form ochrony przyrody w regionie; argumentuje konieczność zachowania dziedzictwa; lokalizuje główne surowce mineralne i omawia ich znaczenie.
Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy	Nie spełnia wymagań.	Odczytuje pojedyncze wartości z prostej mapy	Wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na	Analizuje piramidę wieku i płci; porównuje	Wskazuje zróżnicowanie narodowości	Analizuje urbanizację w Polsce i Europie; przyczyny rozwoju

		lub kartogramu (np. gęstość zaludnienia Polski) i wymienia 2 sektory gospodarki.	podstawie map tematycznych; analizuje zmiany liczby ludności po 1945 r.	przyrost naturalny i rzeczywisty Polski i wybranych krajów Europy; opisuje przyczyny i skutki migracji.	owe, etniczne i wyznaniowe; wyjaśnia znaczenie sektorów gospodarki i różnice w strukturze zatrudnienia.	największych miast; warunki rozwoju rolnictwa; przestrzenne zróżnicowanie upraw i chowu; zmiany w przemyśle; usługi; komunikacja; atrakcyjność turystyczna; obiekty UNESCO; osiągnięcia Polaków i sukcesy firm.
Relacje w środowisku geograficznym – studia przypadków (Polska)	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje na przykładzie jednego regionu jeden element środowiska (np. rzeka) i nazywa jedno związane z nim zagrożenie (np. powódź).	Opisuje metody ochrony przeciwpowodziowej (wały, poldery); wskazuje skutki zabudowy obszarów zalewowych (Dolny Śląsk, Małopolska).	Analizuje warunki energetyki (nieodnawialne i OZE) w woj. pomorskim i łódzkim; wpływ zasobów i czynników pozaprzyrodniczych.	Identyfikuje zmiany w strefach podmiejskich (Warszawa, Kraków): użytkowanie terenu, zabudowa, struktura ludności.	Wyjaśnia wpływ migracji na wieś (gminy zachodniopomorskie i podlaskie); przemiany zatrudnienia po 1989 r. (konurbacja katowicka, aglomeracja łódzka); związki transportu morskiego z lokalizacją inwestycji (Trójmiasto); rola walorów Pobrzeża Bałtyku i

						dziedzictwa Małopolski dla turystyki.
Własny region	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje swój region na mapie Polski i wymienia 1–2 główne miejscowości.	Wskazuje położenie regionu na mapie Polski; identyfikuje główne jednostki i miejscowości.	Opisuje cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych; wskazuje walory turystyczne.	Prezentuje cechy gospodarki regionu (na podstawie danych statystycznych i map); projektuje trasę wycieczki krajoznawczej.	Wykazuje zależności między elementami środowiska na podstawie obserwacji terenowych; proponuje działania poprawiające ład przestrzenny i ochronę przyrody.
„Mała ojczyzna”	Nie spełnia wymagań.	Określa obszar małej ojczyzny (gmina/miasto) i rozpoznaje 1–2 obiekty charakterystyczne.	Określa obszar małej ojczyzny (gmina/miasto/dzielnica); rozpoznaje obiekty decydujące o jej atrakcyjności.	Prezentuje atrakcyjność małej ojczyzny (np. plakat, prezentacja, wystawa fotograficzna) na podstawie informacji z różnych źródeł.	Projektuje działania służące zachowaniu walorów środowiska i poprawie warunków życia lokalnej społeczności.	Dokonuje oceny ładu i estetyki zagospodarowania wybranego miejsca; uzasadnia proponowane zmiany.
Samokształcenie i postawy	Nie spełnia wymagań.	Uczestniczy nieregularnie w zajęciach; wykonuje	Systematycznie prowadzi notatki i korzysta z atlasu.	Planuje i realizuje proste zadania badawcze; współpracuje w zespole.	Krytycznie ocenia źródła danych; stosuje zasady etyczne i	Prezentuje wyniki badań (mapy, wykresy, zdjęcia); angażuje się w działania

		proste zadania z pomocą.			BHP w terenie.	środowiskowe i lokalne.

Geografia – wymagania edukacyjne, klasa VIII

Obszar wymagań	1	2	3	4	5	6
Azja	Nie spełnia wymagań.	Wymienia 3 regiony Azji i wskazuje je na mapie ogólnej.	Wskazuje, że Azja jest obszarem dużych kontrastów geograficznych lokalizuje główne regiony na mapie.	Łączy przebieg granic płyt z występowanie m rowów, wulkanów, trzęsień i tsunami (Pacyficzny Pierścień Ognia).	Wyjaśnia cechy klimatu monsunowego i związek z rytmem upraw oraz „kulturą ryżu” w Azji Południowo-W schodniej.	Przedstawia przyrodnicze i społeczno-kultu rowe uwarunkowania gospodarki Japonii; rozmieszczenie ludności Chin, problemy demograficzne i znaczenie w gospodarce świata; możliwości rozwoju Indii i kontrasty społeczne.

Bliski Wschód	Nie spełnia wymagań.	Wskazuje Bliski Wschód na mapie i wymienia 2 państwa tego regionu.	Charakteryzuje region pod względem kulturowym w bardzo ogólnym ujęciu.	Wskazuje zasoby ropy naftowej i zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego.	Wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych; identyfikuje główne przyczyny i skutki (na poziomie szkolnym).	Łączy uwarunkowania przyrodnicze, geopolityczne i gospodarcze w ocenie znaczenia regionu we współczesnym świecie.
Afryka	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje na schemacie pasowe ułożenie stref klimatyczno-roślinnych i wymienia przykład państwa w strefie równikowej.	Wyjaśnia związek rozmieszczenia opadów z cyrkulacją powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.	Na podstawie map tłumaczy strefowość klimatyczno-roślinno-glebową wskazuje Sahel.	Wyjaśnia warunki gospodarowania w Sahelu i przyczyny pustynnienia; przedstawia przykłady rozwoju turystyki w wybranym kraju.	Identyfikuje przyczyny i skutki niedożywienia (na podstawie tekstów źródłowych); porównuje rolę tradycyjnych i nowoczesnych działów gospodarki w rozwoju wybranych krajów.
Ameryka Północna i Południowa	Nie spełnia wymagań.	Rozpoznaje Kordyliery i Andy jako łańcuchy górskie i wskazuje ich	Przedstawia cechy ukształtowania powierzchni obu Ameryk na podstawie map (Kordyliery/An	Identyfikuje skutki tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce Północnej.	Wyjaśnia konflikt interesów: gospodarcze wykorzystanie Amazonii vs. skutki	Określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej; wyjaśnia przyczyny powstawania

		położenie względem oceanu.	dy – niziny/wyżyny)		wylesiania; ocenia sytuację ludności rdzennej (w wybranych przykładach).	slumsów w wielkich miastach Ameryki Południowej; wyjaśnia rozwój Doliny Krzemowej i rolę USA w gospodarce światowej na podstawie danych statystycznych.
Australia i Oceania	Nie spełnia wymagań.	Wymienia 2 cechy środowiska Australii (np. pustynie wewnętrzne, Wielka Rafa Koralowa) i wskazuje je na mapie.	Przedstawia specyfikę środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii.	Prezentuje rozmieszczenie ludności i główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych	Porównuje rozmieszczenie ludności i wykorzystanie zasobów na wybranych przykładach (Australia, Nowa Zelandia, wyspy Oceanii).	Formułuje wnioski o wpływie położenia i warunków przyrodniczych na kierunki rozwoju regionu.
Obszary okołobiegunowe	Nie spełnia wymagań.	Lokalizuje Arktykę i Antarktydę na mapie świata i wymienia po 1 elemencie	Charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy; wyjaśnia konieczność	Wyszukuje i prezentuje informacje o skutkach zmian klimatycznych (w tym zlodzenia) dla	Porównuje wybrane zjawiska (topnienie lodu morskiego/lądo lodu, zmiany siedlisk fauny)	Ocenią skutki zmian klimatycznych dla ludzi i środowiska, proponując przykłady

		środowiska (np. lód morski, lądolód).	zachowania jej statusu wg Traktatu Antarktycznego.	środowiska okołobiegunowego.	i ich konsekwencje.	działań adaptacyjnych/retardacyjnych.
Samokształcenie i postawy	Nie spełnia wymagań.	Korzysta z atlasu z pomocą i stosuje podstawowe zasady BHP w pracach terenowych.	Systematycznie korzysta z różnych źródeł (atlas, encyklopedie, szkolne bazy danych).	Korzysta z map cyfrowych i danych statystycznych; przygotowuje krótkie prezentacje z cytowaniem źródeł.	Prowadzi mini-badania (np. analiza danych klimatycznych/ demograficznych); pracuje zespołowo i etycznie.	Formułuje własne oceny procesów globalnych; planuje działania prośrodowiskowe i obywatelskie w skali lokalnej.

Przedmiotowe zasady oceniania z geografii

1. **Prace pisemne w klasie.**

- **sprawdziany pisemne** (trwające całą lekcję) po każdym dłuższym dziale, zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, adnotacja w dzienniku elektronicznym, poprzedzone lekcją powtórzeniową, na której nauczyciel informuje uczniów o narzędziach sprawdzających
- **kartkówki** (trwające do 15 min), zagadnienia z 2-3 ostatnich tematów lekcji, nie muszą być zapowiadane

2. **Odpowiedzi ustne.**

- dana partia materiału z trzech ostatnich lekcji (w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu), uczniowie mogą sami zgłosić się do odpowiedzi

3. **Praca na lekcji (indywidualna lub zespołowa).**

- bieżący materiał nauczania, ocenie podlegają: aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy samodzielnej oraz praca w grupie lub w parach

Pozostałe ustalenia dotyczące sposobów bieżącego sprawdzania postępów ucznia:

1. **Sprawdziany pisemne**

Sprawdziany pisemne są obowiązkowe. Uczeń, który nie był na sprawdzianie, pisze go na kolejnej lekcji (jeśli jest to dłuższa nieobecność, termin jest ustalany z nauczycielem). Każdy uczeń ma możliwość poprawienia ocen (do 2 tygodni – sprawdziany, kartkówki).

2. Kartkówki.

Nieobecność ucznia na kartkówce zobowiązuje go do zaliczania danej partii materiału na kolejnej lekcji.

3. Odpowiedzi ustne.

Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia jeden raz w półroczu (1 x nieprzygotowanie). O powyższym fakcie należy poinformować nauczyciela na początku lekcji. Uczeń też sam może zgłosić się do odpowiedzi.

4. Praca na lekcji.

Uczeń może otrzymać za aktywność ocenę celującą, jeżeli bierze czynny udział w konkursach przedmiotowych. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy i na bieżąco uzupełniać braki w razie nieobecności na lekcji.

<u>Kryteria oceny śródrocznej i rocznej:</u>

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował treści koniecznych, ma braki w podstawowych wiadomościach, które uniemożliwiają mu dalszą naukę, nie wykazuje chęci poprawy ocen niedostatecznych, nie prowadzi zeszytu przedmiotowego.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który ma braki w podstawowych wiadomościach z przedmiotu, ale z pomocą nauczyciela potrafi je nadrobić, wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował treści przewidziane w programie nauczania, rozwiązuje typowe zadania o podstawowym stopniu trudności, zna podstawowe pojęcia geograficzne, wykazuje minimalną aktywność na lekcji.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który samodzielnie pracuje z podręcznikiem, mapą i atlasem geograficznym, wykonuje zadania o średnim stopniu trudności, prawidłowo posługuje się pojęciami, potrafi korzystać z różnych źródeł informacji i pracować w zespole, jest aktywny na zajęciach.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony w programie nauczania geografii, z łatwością posługuje się zdobytymi wiadomościami, umiejętnie analizuje materiały ikonograficzne, mapy, plansze geograficzne i jest bardzo aktywny na lekcjach.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował materiał na wysokim poziomie, bierze udział w konkursach szkolnych i ogólnopolskich, wykonuje dodatkowe prace - projekty, prezentacje multimedialne, ma najwyższe oceny z pisemnych sprawdzianów, prowadzi systematycznie zeszyt przedmiotowy.

Ocena śródroczna i roczna ucznia jest efektem jego pracy podczas całego semestru i roku szkolnego. Dla uczniów posiadających opinie z PPP, stosuje się obniżone wymagania (łatwiejszy zestaw pytań, wydłużony czas pisania prac).

Procentowy przelicznik punktów na oceny z prac pisemnych (przy maksymalnej liczbie punktów – **ocena celująca** ze sprawdzianów, ocena **+ bardzo dobry** z kartkówek)

Przedział procentowy	**Ocena**
100%	+5 (bardzo dobry +)
99%-90%	5 (bardzo dobry)
89%-87%	-5 (bardzo dobry -)
86%-83%	+4 (dobry +)
82%-75%	4 (dobry)
74%-72%	-4 (dobry -)
71%-68%	+3 (dostateczny +)
67%-50%	3 (dostateczny)
49%-47%	-3 (dostateczny -)
46%-43%	+2 (dopuszczający +)
42%-31%	2 (dopuszczający)

30%	-2 (dopuszczający -)
29%-0%	1 (niedostateczny)

Przedział procentowy	**Ocena**
100%	6 (celujący)
99%-97%	+5 (bardzo dobry +)
96%-90%	5 (bardzo dobry)
89%-87%	-5 (bardzo dobry -)
86%-83%	+4 (dobry +)
82%75%	4 (dobry)
74%-72%	-4 (dobry -)
71%-68%	+3 (dostateczny +)
67%-50%	3 (dostateczny)
49%-47%	-3 (dostateczny -)
46%-43%	+2 (dopuszczający +)
42%-31%	2 (dopuszczający)
30%	-2 (dopuszczający -)
29%-0%	1 (niedostateczny)